

FOTO'S GETTY IMAGES, BEWERKING NRC

Klimaatverandering is een feit. Die verandering is al in 1840 voorspeld door de beroemde wis- en natuurkundige Fourier en sindsdien steeds beter wetenschappelijk onderbouwd. Dat is vooral te danken aan de unieke, wereldwijde samenwerking van vele duizenden wetenschappers en vooral klimatologen in het IPCC.

De extreme weersomstandigheden van de afgelopen jaren en ook die van de afgelopen maanden en weken, kunnen wetenschappelijk goed worden begrepen en met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid worden toegeschreven aan de uitstoot van broeikasgassen door menselijk handelen.

De bevindingen van de klimaatwetenschappers zijn de afgelopen veertig jaar sterk bekritiseerd, wereldwijd en zeker ook in Nederland. Voor een kleiner deel ging het dan om gezonde wetenschappelijke kritiek, die de basis is van de wetenschappelijke vooruitgang. Voor een groter deel ging het om doelbewuste obstructie van het wetenschappelijk proces, waarbij 'wetenschappers' door belanghebbenden werden betaald om klimaatverandering te ontkennen.

Toen dat onhoudbaar bleek, was de boodschap dat we ons geld beter anders konden besteden dan aan het verminderen van de CO₂-uitstoot. In die geest lijkt er hier in Nederland nu al op te worden voorgesorteerd dat we ons vooral moeten richten op klimaatadaptatie, zoals het bouwen van hogere dijken, dan op mitigatie, het verminderen van de uitstoot. Dat eerste levert geld op, het tweede niet.

De politiek heeft natuurlijk het laatste woord. Maar ook de politieke discussie, die in essentie steeds weer neerkwam op de spanning tussen 'milieu en economie', werd zwaar belast door de wetenschappelijke discussie. Tegenover de vermeende grote onzekerheden in de klimaatwe-

Klimaatbeleid: geef alle CO₂-uitstoot dezelfde prijs

Klimaatverandering is een feit. Er is geen tijd meer om te schipperen. Per direct moet de omslag in de economie op de agenda, stellen *Klaas van Egmond* en *Jan Fransen*.

tenschap, stonden de grote schijnzekerheden van de economie. Het allesoverheersende geloof in de noodzaak van altijd doorgaande economische groei werd onderbouwd met economische 'evenwichtsmodellen'. Die zijn inmiddels achterhaald gebleken, onder meer doordat er in de economie nooit sprake is van evenwicht. En zo kon het gebeuren dat terwijl klimatologen de klimaatcrisis al vele decennia zagen aankomen, economen zich voor het missen van de financiële crisis formeel moesten excuseren met de iconisch geworden uitspraak: *'No one saw this coming'*.

Deze deprimerende geschiedenis zal zich herhalen. Na het bewonderingswaardige werk van de klimatologen, ligt er nu een goed voorstel van de Europese Commissie voor de aanpak van het probleem in de vorm van de 'Green Deal'. Daarin wordt onder meer een stevige beprijzing van de CO₂-uitstoot voorgesteld. Tegelijkertijd getuigt het plan van visie en inzicht in de samenhang

tussen de technische, economische en sociale kanten van het vraagstuk. Maar net als in de afgelopen veertig jaar zal het proces opnieuw worden vertraagd door meeslepende belanghebbenden.

Hun belangen zijn nog steeds het beste gediend met het behoud van de huidige economische structuur. We gaan een proces in waarin we gaan onderhandelen over de vraag hoeveel de verschillende economische sectoren aan CO₂-uitstoot moeten reduceren. Die onderhandelingen gaan letterlijk oneindig lang duren omdat die vraag niet te beantwoorden valt. Waarom moet ik 'van het gas af' als mijn buurman 'niet van het vliegtuig af' hoeft en het effect van de elektrische auto tegelijkertijd wordt weggevaagd door al die grotere en zwaardere SUV-auto's?

Het verdient daarom aanbeveling om nu direct de onvermijdelijke verandering van economische structuur als kern van de discussie te agenderen. De enige 'rechtvaardige' aanpak is namelijk ook nu een 'wetenschap-

pelijke' oplossing, waarbij ieder molecuul CO₂ dezelfde prijs krijgt, omdat de uitwerking in de atmosfeer hetzelfde is. Diezelfde prijs geldt dus voor iedere ton feitelijke emissie van broeikasgassen, uit welke bron dan ook, voor alle maatschappelijke sectoren. Al binnen enkele jaren moet de uniforme CO₂-prijs zo hoog zijn, dat de doelen worden gehaald. Ook economen zijn het daarmee eens. De veelgeprezen vrije markt kan dan zijn werk doen en uiteindelijk de meest optimale economische structuur opleveren.

Daarbij wordt ook het aanpalende probleem van de circulaire economie opgelost. We gaan ons dan realiseren dat we in de huidige wegwerp-economie heel veel energie en daarmee CO₂ weggooiden die is gebruikt in het productieproces. CO₂-intensieve producten en diensten worden dan vanzelf duurder. Als de technologie dat niet kan opvangen, zal de consumptie moeten afnemen. Kwetsbare burgers en bedrijven kunnen worden ontzien, bijvoorbeeld door ze vrij te stellen voor de eerste duizend kubieke meter aardgas. We gaan dan vanzelf producten langer gebruiken en we krijgen een andere economie.

Bepaalde activiteiten en beroepsgroepen zullen daardoor verdwijnen en andere komen ervoor in de plaats. Dat is niet onderhandelbaar.

Toen in de jaren 60 de Amerikaanse staat Californië gebukt ging onder een ernstig smogprobleem door de uitlaatgassen van auto's, liet toenmalig gouverneur Ronald Reagan een wetenschappelijk rapport opstellen waarin werd aangegeven aan welke eisen uitlaatgassen moeten voldoen om smog te voorkomen. Hij riep de automobiellindustrie bijeen en presenteerde de uitstooteisen voor die uitlaatgassen. Toen de industriëlen na drie minuten in koor riepen „maar dat kan helemaal niet”, pakte Reagan zijn spullen bij elkaar en verliet het zaaltje met de woorden: „Dat is jullie probleem.” Tien jaar later hadden we allemaal een drie-weg katalysator onder onze auto.

Klaas van Egmond, emeritus hoogleraar Milieuwetenschap en Duurzaamheid, Universiteit Utrecht.

Jan Fransen, milieukundige, Delft.